

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

16 maart 2000

WETSVOORSTEL

**betreffende de bestrijding van het zwart
werk, tot invoering van een financiële
hoofdelijkheid tussen de opdrachtgevers en
de aannemers of onderaannemers en tot
wijziging van het Gerechtelijk Wetboek
en de wet van 16 november 1972
betreffende de arbeidsinspectie**

(ingediend door de heren Thierry Giet
en André Frédéric)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

16 mars 2000

PROPOSITION DE LOI

**relative à la lutte contre le travail clandestin,
instaurant une solidarité financière entre
les donneurs d'ordres et les entrepreneurs ou
sous-traitants et modifiant le Code judiciaire
et la loi du 16 novembre 1972
concernant l'inspection du travail**

(déposée par MM. Thierry Giet
et André Frédéric)

SAMENVATTING

De magistraten beschikken thans niet over een arsenaal van wetsbepalingen dat hen in staat stelt het zwart werk in zijn geheel aan te pakken. Bovendien halen de oneerlijke werkgever en andere personen voordeel uit die bedrieglijke activiteit. Uitgaande van die vaststellingen stellen de indieners voor de opdrachtgever, de aannemers en de onderaannemers die willens en wetens aan een dergelijke machinatie mochten hebben deelgenomen strafrechtelijk te straffen en hoofdelijk aansprakelijk te stellen.

RÉSUMÉ

Les magistrats ne disposent pas actuellement d'un arsenal légal leur permettant d'appréhender le phénomène du travail clandestin dans son intégralité. Par ailleurs, outre l'employeur indélicat, d'autres personnes comme le donneur d'ordres et d'éventuels intermédiaires tirent profit de cette activité frauduleuse. Partant de ces constatations, les auteurs proposent de sanctionner pénalement et de rendre responsables solidairement les donneurs d'ordres, entrepreneurs et autres sous-traitants qui auraient sciemment pris part à un tel mécanisme.

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CVP	:	Christelijke Volkspartij
FN	:	Front National
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social-chrétien
SP	:	Socialistische Partij
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/000: Parlementair document van de 50e zittingsperiode +
het nummer en het volgnummer

QRVA	:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
HA	:	Handelingen (Integraal Verslag)
BV	:	Beknopt Verslag
PLEN	:	Plenum
COM	:	Commissievergadering

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e
législature, suivi du n° et du n° consécutif

QRVA	:	Questions et Réponses écrites
HA	:	Annales (Compte Rendu Intégral)
CRA	:	Compte Rendu Analytique
PLEN	:	Séance plénière
COM	:	Réunion de commission

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : alg.zaken@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : aff.generales@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De bestrijding van het zwart werk vereist dat de magistraten beschikken over een bruikbaar arsenaal van wetbepalingen waarmee ze dat verschijnsel in zijn geheel kunnen aanpakken.

Thans bestaan er alleen losse bepalingen die het niet mogelijk maken die plaag doeltreffend te bestrijden.

Men moet immers niet alleen de aannemers die Belgen of vreemdelingen zwart te werk stellen strafrechtelijk straffen maar ook de klanten of de opdrachtgevers, die nu volledig buiten schot blijven terwijl ze uit het zwart werk een onmiddellijke en aanzienlijke winst halen (zie de artikelen L 324-13-1 tot 324-14-2 van het Franse Wetboek van Arbeid).

Die leemten in de wetgeving werden meer bepaald voor het voetlicht gebracht in het verslag van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, waarin uitdrukkelijk wordt gewezen op de winstgevende markt van de economische mensenhandel voor opdrachtgevers, wier medeplichtigheid of bedrieglijk opzet vrijwel onmogelijk kan worden aangetoond «*Strijd tegen de mensenhandel: meer samenwerking, ondersteuning en engagement*» maart 1998, blz. 68).

Daartoe moeten strafrechtelijke straffen worden vastgesteld, ten aanzien van zowel de koppelbazen als hun klanten.

In het kader van dit wetsvoorstel zal de strafvordering met betrekking tot de misdrijven die hier in het leven worden geroepen kennelijk moeten worden ingesteld door het arbeidsauditoraat.

De wetgever heeft de bevoegdheden van de arbeidsauditeurs immers aanzienlijk uitgebreid. Voortaan beschikken zij over de wettelijke instrumenten om de verschillende aspecten van de sociale en economische fraude aan te pakken (N. MEUNIER, IDJ, maart 1998, blz. 52).

De huidige versie van artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt uitdrukkelijk dat de auditeur-generaal, in geval van samenloop of samenhang van een gemeenschappelijk misdrijf met een sociaalrechtelijk misdrijf, de magistraat van het openbaar ministerie mag aanwijzen die de strafvordering zal instellen (verslag betreffende het ontwerp van wet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Gedr. St. Senaat, nr. 301/2, B.Z., 1991-1992, blz. 29).

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La lutte contre le travail clandestin nécessite la mise à la disposition des magistrats d'un arsenal légal adéquat pour leur permettre d'appréhender ce phénomène dans son intégralité.

Pour l'heure il n'existe que des dispositions éparées qui ne permettent pas une lutte efficace contre ce fléau.

En effet, il convient non seulement de sanctionner pénalement les entrepreneurs qui utilisent clandestinement une main-d'œuvre belge ou étrangère mais aussi les clients ou donneurs d'ordres qui bénéficient à l'heure actuelle d'une immunité absolue alors qu'ils retirent un profit immédiat et substantiel du travail clandestin (voy. articles L 324-13-1 à 324-14-2 du Code du travail français).

Ces carences législatives ont notamment été soulignées dans le rapport du Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme qui a insisté tout particulièrement sur le marché lucratif de la traite économique des êtres humains au bénéfice de donneurs d'ordres pour lesquels la complicité ou l'intention frauduleuse reste quasiment impossible à démontrer («*lutte contre la traite des êtres humains : plus de collaboration, de soutien et d'engagement*», mars 1998, p. 68).

Pour ce faire, il convient de prévoir des sanctions pénales tant à l'égard des pourvoyeurs de main-d'œuvre que de leurs clients.

Dans le cadre de la présente proposition, l'action publique visant les infractions ici créées devra manifestement être diligentée par l'auditorat du travail.

En effet, le législateur a élargi considérablement les compétences des auditeurs du travail qui sont désormais légalement outillés pour s'attaquer aux différentes facettes de la fraude sociale et économique (N. MEUNIER, IDJ, mars 1998, p. 52).

La version actuelle de l'article 155 du Code judiciaire permet explicitement au procureur général de désigner, en cas de concours ou de connexité entre une infraction de droit commun et une infraction sociale, le magistrat du ministère public qui intentera l'action publique (rapport sur le projet de loi modifiant le Code judiciaire, Doc. Parl., Sénat, n° 301/2, session extraordinaire 91/92, p. 29).

De procureurs-generaal hebben er in het geval van samenloop of samenhang naar gestreefd de bevoegdheid van het arbeidsauditoraat te behouden indien de misdrijven op het stuk van het sociaal handhavingsrecht doorslaggevend zijn ten opzichte van de gemeenrechtelijke misdrijven, die bijkomstig blijken (Cassatie, 8 oktober 1996, J.T. 1997, blz. 486 en noot O. Michiels).

In de wet van 22 december 1998 betreffende de verticale integratie van het openbaar ministerie, het federaal parket en de raad van procureurs des Konings wordt gepreciseerd dat het arbeidsauditoraat zijn onafhankelijkheid verliest en dat het een afdeling wordt van het parket van de procureur des Konings die bevoegd is voor economische, financiële en sociale zaken.

De voornaamste bepalingen van die wet hebben thans echter nog altijd geen toepassing gekregen. Met het oog op de samenhang van het misdaadbeleid zoals het thans wordt uitgestippeld door het college van procureurs-generaal lijkt het ons dan ook wenselijk de vervolging van die nieuwe misdrijven door het arbeidsauditoraat te handhaven (zie de bespreking van het verslag van de regering inzake de bestrijding van de mensenhandel en de toepassing van de wetten van 13 april 1995 (jaar 1998), Kamer, DOC 50 0310/002-1999/2000).

Teneinde de identificatie van de klanten te vergemakkelijken voorziet de voorgestelde tekst voorts in een strafverlichting ten aanzien van de koppelbaas die de identiteit van zijn klanten onthult, door hem te doen vallen onder de gelding van artikel 69, tweede lid, van het Strafwetboek, dat betrekking heeft op de medeplichtigheid.

Het gedrag van de opdrachtgevers zal zowel strafrechtelijk als civielrechtelijk afdoende kunnen worden bestraft.

De financiële hoofdelijkheid voor de betaling van de belastingen, taksen en bijdragen aan de sociale zekerheid en vooral de bezoldiging van de uitgebuite werknemers is in dat opzicht de hoeksteen van dit voorstel.

Dankzij die financiële hoofdelijkheid kan immers het hoofd worden geboden aan de eventuele verdwijning, het in gebreke blijven of het onvermogen van de onderneming of van de persoon die de clandestiene activiteit uitoefent door zich rechtsreeks tot diens klant te wenden of tot degene die rechtstreeks van de prestatie profiteert.

Le souci des procureurs généraux dans l'hypothèse d'un concours ou d'une connexité a été de retenir la compétence de l'auditorat du travail si les infractions de droit pénal social présentent un caractère prépondérant par rapport aux faits de droit commun qui apparaissent comme accessoires (Cass. 8 octobre 1996, J.T. 1997, p. 486 et note O. MICHIELS).

La loi du 22 décembre 1998 sur l'intégration verticale du ministère public, le parquet fédéral et le conseil des procureurs du Roi précise que l'auditorat du travail perd son autonomie et devient une section du parquet du procureur du Roi compétente en matière économique, financière et sociale.

Or, à l'heure actuelle les principales dispositions de cette loi ne sont toujours pas en vigueur; il nous semble dès lors opportun, dans un souci de cohérence de politique criminelle telle qu'elle est actuellement arrêtée par le collège des procureurs généraux, de maintenir la poursuite de ces infractions nouvellement créées, par l'auditorat du travail (voir examen du rapport du gouvernement sur la lutte contre la traite des êtres humains et l'application des lois du 13 avril 1995 (année 1998), Doc. Parl., Chambre, n° 50 0310/002 - 1999/2000).

Ensuite, afin de faciliter l'identification des clients, le texte proposé, prévoit une atténuation de la sanction intervenant à l'encontre du pourvoyeur de main-d'œuvre qui révélera l'identité de ses clients en lui appliquant le régime de l'article 69, alinéa 2, du Code pénal relatif à la complicité.

La répression adéquate du comportement des donneurs d'ordres se réalisera quant à elle tant sur un plan pénal que sur un plan civil.

À ce propos, le mécanisme de la solidarité financière quant au paiement des impôts, taxes, cotisations de sécurité sociale et surtout la rémunération des travailleurs exploités constitue la pierre angulaire de la présente proposition.

En effet, ce système de solidarité financière permettra de faire face à l'éventuelle disparition, défaillance ou insolvabilité de l'entreprise ou de la personne qui exerce l'activité clandestine en s'adressant directement au client de celle-ci ou au bénéficiaire direct de la prestation.

Overigens maakt de mogelijkheid om de opdrachtgevers in hun persoonlijk vermogen te treffen de strijd tegen het zwart werk doelmatig.

Wat er ook van zij, de hoofdelijkheid moet het bijkomende element vormen van de door een strafgerecht uitgesproken veroordeling.

Als het openbaar ministerie van plan is de daders, mededaders van of medeplichtigen aan de misdrijven strafrechtelijk niet te vervolgen of als de slachtoffers zich geen burgerlijke partij stellen bij een strafgerecht, blijft de burgerrechtelijke vordering mogelijk met als kenmerk dat als de opdrachtgever rechtstreeks of via een tussenpersoon een beroep heeft gedaan op de diensten van een zwartwerker, hij met deze laatste hoofdelijk aansprakelijk zal worden gesteld en wel vanuit twee veronderstellingen:

- ofwel heeft hij gehandeld met kennis van zaken;
- ofwel kan hij de documenten die hij zich had moeten laten bezorgen, niet overleggen.

Meer in het bijzonder: als het arbeidsauditoraat of de raadkamer de zaak op geldige wijze aanhangig maakt bij de correctionele rechtbank en deze de daders, mededaders van of medeplichtigen aan de in dit wetsvoorstel bedoelde misdrijven vrijuit laat gaan, zullen de benadeelden die in het strafgeding geen burgerlijke partij waren, overeenkomstig artikel 6 van het EVRM zowel de materiële als de juridische vaststellingen van het strafgerecht voor de arbeidsrechtbank kunnen betwisten (Cass. 15 februari 1991, RCJB 1992, blz. 5 noot RIGAUX, C. DERENNE-JACOBS, «*l'autorité de la chose jugée*» in CUP, droit pénal, vol. VII, 1996, blz. 58 e.v.).

Om te voorkomen dat het geschil over verschillende gerechten wordt verdeeld (verschuldigd loon, RSZ-bijdragen, belasting, taksen), wat uiteindelijk tot uiteenlopende beslissingen kan leiden, dient de behandeling van het geschil in zijn geheel door middel van een exclusieve en overdraagbare bevoegdheid aan de arbeidsgerechten te worden opgedragen.

Het zal zelfs zo zijn dat de sociale inspecteurs, bedoeld bij de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, tegenover een van de in dit voorstel bedoelde misdrijven verplicht zullen zijn proces-verbaal op te maken. In afwijking van die wet moet hun optreden immers worden afgestemd op dat van de personen bedoeld in artikel 29 van het Wetboek van strafvordering.

Par ailleurs la possibilité de voir les donneurs d'ordres frappés dans leur patrimoine personnel confère une effectivité à la prévention de la lutte contre le travail clandestin.

En toute hypothèse, la solidarité doit apparaître comme l'accessoire de la condamnation pénale retenue par une juridiction répressive.

Si le ministère public entend ne pas poursuivre pénalement les auteurs, co-auteurs ou complices des infractions ou si les victimes ne se sont pas constituées parties civiles devant la juridiction répressive, la voie civile restera ouverte avec comme caractéristique que si le donneur d'ordres a recouru directement ou par personne interposée aux services de celui qui exerce un travail clandestin, il engagera solidairement sa responsabilité avec ce dernier et ce dans deux hypothèses :

- soit il a agi en connaissance de cause ;
- soit il ne peut fournir les documents qu'il aurait dû se faire délivrer.

Plus précisément, si le tribunal correctionnel valablement saisi par l'auditorat du travail ou la chambre du conseil prononce l'acquiescement des auteurs, coauteurs, ou complices des infractions à la présente proposition, les préjudiciés qui n'étaient pas parties au procès pénal pourront en application de l'article 6 de la CEDH contester les constatations tant matérielles que juridiques retenues par la juridiction répressive devant le tribunal du travail. (Cass. 15 février 1991, RCJB 1992, p.5 note RIGAUX, C. DERENNE-JACOBS, «*l'autorité de la chose jugée* » in CUP, droit pénal, volume VII, 1996, pp. 58 et suivantes).

Aux fins d'éviter l'éclatement du litige entre plusieurs juridictions (dettes de rémunération, cotisations ONSS, impôts, taxes), ce qui serait susceptible d'engendrer des décisions divergentes, il convient de confier, par le biais d'une compétence exclusive et communicable, le traitement de l'ensemble du contentieux aux juridictions du travail.

De plus, confrontés à l'une des infractions retenues dans la présente proposition les inspecteurs sociaux, visés par la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail auront l'obligation de dresser procès-verbal. En effet, par dérogation à cette loi il convient d'aligner leur comportement sur celui des personnes visées à l'article 29 du Code d'instruction criminelle.

Ten slotte is de werkingssfeer van dit voorstel bewust ruim opgevat om vat te kunnen hebben op de gehele economische sector zonder enig onderscheid, want dat zou trouwens op geen enkel objectief criterium berusten en bijgevolg een grondwettelijke toetsing door het Arbitragehof niet doorstaan.

Daarom is het nuttig eraan te herinneren dat het college van procureurs-generaal de krachtlijnen zal dienen te bepalen van een strafbeleid in de economische sectoren waar de kans op uitbuiting van de zwartwerkers het meest in het oog springt, met name de bouw- en de textielsector.

Deze tekst veronderstelt dat de opdrachtgever actief meewerkt, wat geen nieuwe techniek is in die zin dat ze gelijkenis vertoont met die van de hoofdelijke aansprakelijkheid van de opdrachtgevers die een beroep doen op niet-geregistreerde aannemers, zoals bepaald bij de artikelen 30*bis* e.v. van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Gelet op de verstoring die dit soort activiteiten in de samenleving teweegbrengt en op de concurrentievervalsing waartoe zij leiden, is voorts in een bijzondere recidive voorzien.

Enfin, le champ d'application de la présente proposition se veut volontairement large dans un souci d'appréhender l'ensemble de la vie économique et ce, sans aucune distinction, qui au demeurant, ne se fonderait sur aucun critère objectif et qui en conséquence ne résisterait pas à un contrôle constitutionnel opéré par la Cour d'arbitrage.

À ce titre, il est utile de rappeler qu'il appartiendra au collège des procureurs généraux de définir les lignes d'une politique criminelle dans les secteurs d'activité où le risque d'exploitation de main-d'œuvre clandestine est le plus criant soit notamment les secteurs de la construction et du textile.

Le présent texte suppose une collaboration active du donneur d'ordres qui n'a rien d'original puisqu'elle se rapproche de la technique de la responsabilité solidaire des maîtres de l'ouvrage qui font appel à des entrepreneurs non-enregistrés telle que prévue par les articles 30*bis* et suivants de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Par ailleurs, en raison du trouble que ce type d'activité cause à la collectivité et des distorsions de concurrence qu'il engendre, une récidive spéciale est prévue.

Thierry GIET (PS)
André FRÉDÉRIC (PS)

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Op de artikelen 8 en 9 na, die een aangelegenheid regelen als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet, regelt deze wet een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Voor de toepassing van deze wet, moet worden verstaan onder:

1° *uitbouter*: iedere aannemer die, rechtstreeks of via een tussenpersoon, werknemers in dienst neemt om daaruit enig gewin of persoonlijke voordelen te halen die voortvloeien uit de niet-betaling van fiscale of socialezekerheidsbijdragen;

2° *opdrachtgever*: iedere handelaar of handelsvennootschap die rechtstreeks of via een tussenpersoon het initiatief neemt om bij een aannemer een bestelling te plaatsen om een zaak te vervaardigen of een dienst te verrichten, in het raam van zijn of haar handelsactiviteit;

3° *uitgebuite werknemer*: iedere natuurlijke persoon die voor rekening van een aannemer arbeidsprestaties verricht zonder daarbij enige sociale bescherming te genieten, of daarvoor de vergoedingen of voordelen te ontvangen die worden toegekend aan een zelfde werknemer die in dezelfde onderneming of in dezelfde bedrijfstak is tewerkgesteld voor een prestatie die met hetzelfde werkvolume overeenstemt.

Art. 3

Voor iedere opdrachtgever geldt de verplichting dat hij vooraf en uiterlijk op het tijdstip waarop met een aannemer een overeenkomst wordt gesloten, bij laatstgenoemde de volgende documenten moet opvragen:

1° een bewijs van inschrijving bij de RSZ;

2° een attest van de aannemer waarin die op erewoord verklaart op persoonlijke titel, in de vorm van een handelsvennootschap of via een tussenpersoon geen mensen uit te buiten om daaruit enig gewin of persoonlijke voordelen te halen die voortvloeien uit de niet-betaling van fiscale of socialezekerheidsbijdragen.

PROPOSITION DE LOI

Article 1^{er}

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution à l'exception des articles 8 et 9 qui règlent une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par :

1° *exploiteur* : tout entrepreneur qui, directement ou par personne interposée, emploie des travailleurs en vue d'en tirer un profit ou des avantages personnels résultant du non-paiement de cotisations de sécurité sociale ou de cotisations fiscales ;

2° *donneur d'ordres* : tout commerçant ou société commerciale qui, directement ou par personne interposée, prend l'initiative de commander la fabrication d'un bien ou l'accomplissement d'un service auprès d'un entrepreneur, dans le cadre de ses activités commerciales ;

3° *travailleur exploité* : toute personne physique qui effectue pour le compte d'un entrepreneur des prestations de travail sans bénéficier d'une couverture sociale ou des rémunérations ou avantages octroyés à un même travailleur occupé dans la même entreprise ou dans la même branche d'activité pour un volume de prestation identique.

Art. 3

Tout donneur d'ordres a l'obligation, préalablement et au plus tard à la conclusion d'un contrat avec un entrepreneur de se faire délivrer par ce dernier les documents suivants :

1° une attestation d'immatriculation à l'ONSS ;

2° une attestation de l'entrepreneur certifiant sur l'honneur qu'à titre personnel, sous forme de société commerciale ou par personne interposée il n'exploite pas des êtres humains en vue d'en tirer un profit ou des avantages personnels résultant du non-paiement de cotisations de sécurité sociale ou de cotisations fiscales.

Legt de opdrachtgever voormelde documenten niet over, dan wordt hij gestraft met gevangenisstraf van 8 dagen tot drie maanden en/of met geldboete van 25 frank tot 2.000 frank.

Art. 4

Iedere uitbuiters wordt gestraft met gevangenisstraf van een tot vijf jaar en met geldboete van 1.000 frank tot 50.000 frank.

De uitbuiters die in het raam van het gerechtelijk of het opsporingsonderzoek de identiteit van de opdrachtgevers onthult, valt onder de regeling waarin artikel 69, tweede lid, van het Strafwetboek voorziet.

Art. 5

De opdrachtgever die wetens en willens een beroep op de diensten van een uitbuiters heeft gedaan, wordt gestraft met gevangenisstraf van een tot vijf jaar en met geldboete van 1.000 frank tot 50.000 frank.

Art. 6

Bij recidive binnen een periode van 10 jaar na de datum waarop een beslissing kracht van gewijsde heeft gekregen, kan de strafmaat tot het dubbele van de hoogste toepasselijke straf worden verhoogd.

Art. 7

De opdrachtgever die willens en wetens een beroep heeft gedaan op de diensten van een uitbuiters, wordt samen met die uitbuiters hoofdelijk aangesproken voor:

1° de belastingen, taksen en verplichte bijdragen die de uitbuiters aan de schatkist en aan de socialezekerheidsinstellingen verschuldigd is;

2° de vergoedingen en lasten die de uitbuiters aan de uitgebuite werknemers verschuldigd is.

Voormelde hoofdelijke verplichting die de opdrachtgever moet nakomen, is beperkt tot de aannemingsopdracht die hij met de uitbuiters heeft gesloten.

Komt de opdrachtgever de in artikel 3, tweede lid, vervatte verplichting tot informatieverstrekking niet na, dan rust op hem het vermoeden wetens en willens een beroep op de diensten van een uitbuiters te hebben gedaan.

À défaut de produire les documents mentionnés ci-avant le donneur d'ordres sera puni d'une peine d'emprisonnement de 8 jours à trois mois et/ou d'une amende de 25 francs à 2.000 francs.

Art. 4

Tout exploiteur sera puni d'une peine d'emprisonnement de un à cinq ans et d'une amende de 1.000 francs à 50.000 francs.

L'exploiteur qui dans le cadre de l'information ou de l'instruction aura révélé l'identité des donneurs d'ordres bénéficiera du régime prévu à l'article 69, alinéa 2, du Code pénal.

Art. 5

Le donneur d'ordres qui a recouru sciemment aux services d'un exploiteur sera puni d'une peine d'emprisonnement de un à cinq ans et d'une amende de 1.000 francs à 50.000 francs.

Art. 6

En cas de récidive dans les 10 ans d'une décision coulée en force de chose jugée la peine pourra être portée au double du maximum de la peine applicable.

Art. 7

Le donneur d'ordres qui sciemment aura eu recours aux services d'un exploiteur sera tenu solidairement responsable avec celui-ci du paiement :

1° des impôts, taxes et cotisations obligatoires dues par l'exploiteur au trésor et aux organismes de sécurité sociale ;

2° des rémunérations et charges dues par l'exploiteur aux travailleurs exploités.

Cette obligation solidaire dans le chef du donneur d'ordre se limite au marché conclu avec l'exploiteur.

À défaut pour le donneur d'ordres d'avoir satisfait à l'obligation d'information prévue à l'article 3, alinéa 2, il sera présumé avoir eu recours sciemment aux services d'un exploiteur.

Art. 8

Artikel 138 van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met een vierde lid, luidend als volgt:

«Iedere betwisting in verband met de toepassing van artikel 583*bis* wordt meegedeeld aan het arbeidsauditoraat dat zal worden gehoord in zijn advies.».

Art. 9

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 583*bis* ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 583*bis*. — Alleen de arbeidsrechtbank is bevoegd om te beslissen over iedere vraag over vorderingen tot vaststelling van de hoofdelijkheid tussen de opdrachtgever en de uitbouter als bedoeld in artikel 2 van de wet van ... betreffende de bestrijding van het zwart werk, tot invoering van een financiële hoofdelijkheid tussen de opdrachtgevers en de aannemers of onderaannemers en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, zijn de sociale inspecteurs verplicht een proces-verbaal te maken.

De vordering, ingesteld door de benadeelde partij die geen gebruik maakt van de mogelijkheid om de hoofdelijke veroordeling van de opdrachtgever en de uitbouter te verkrijgen, zal niet-ontvankelijk worden verklaard als voormelde vordering werd ingesteld nadat bij de bevoegde rechtbank een vordering tegen de uitbouter alleen werd ingesteld.».

Art. 10

Artikel 9 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie wordt aangevuld met een vijfde lid, luidend als volgt:

«Bij de vaststelling van de misdrijven waarin wordt voorzien in de wet van ... betreffende de bestrijding van het zwart werk, tot invoering van een financiële hoofdelijkheid tussen de opdrachtgevers en de aannemers of onderaannemers en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, zijn de sociale inspecteurs verplicht een proces-verbaal te maken.».

7 januari 2000

Art. 8

L'article 138 du Code judiciaire est complété par un alinéa 4, rédigé comme suit :

« Toute contestation portant sur l'application de l'article 583*bis* est communiquée à l'auditorat du travail qui sera entendu en son avis. ».

Art. 9

Un article 583*bis*, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

«Art. 583*bis*. — Le tribunal du travail connaît exclusivement de toute demande tendant à voir établir la solidarité entre le donneur d'ordres et l'exploiteur visé à l'article 2 de la loi du ... relative à la lutte contre le travail clandestin, instaurant une solidarité financière entre les donneurs d'ordres et les entrepreneurs ou sous-traitants et modifiant le Code judiciaire et la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, les inspecteurs sociaux ont l'obligation de dresser procès verbal.

La partie préjudiciée qui n'utilisera pas la possibilité d'obtenir la condamnation solidaire du donneur d'ordres et de l'exploiteur verra son action déclarée irrecevable si elle est diligentée postérieurement à une action introduite contre l'exploiteur seul devant la juridiction compétente. ».

Art. 10

L'article 9 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail est complété par un alinéa 5, rédigé comme suit :

« À l'occasion de la constatation d'une des infractions prévues par la loi du ... relative à la lutte contre le travail clandestin, instaurant une solidarité financière entre les donneurs d'ordres et les entrepreneurs ou sous-traitants et modifiant le Code judiciaire et la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, les inspecteurs sociaux ont l'obligation de dresser procès verbal. ».

7 janvier 2000

Thierry GIET (PS)
André FRÉDÉRIC (PS)

BASISTEKSTEN

A) Artikel 138 van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 138

Onverminderd de bepalingen van artikel 141 vordert het openbaar ministerie de toepassing van de strafwet, overeenkomstig de regels die de wet stelt.

[De territoriaal bevoegde procureur des Konings staat in voor de uitoefening van de strafvordering, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep, behalve voor de uitzonderingen bepaald door de wet.]¹

In burgerlijke zaken komt het openbaar ministerie tussen bij wege van rechtsvordering, vordering of advies. Het treedt ambtshalve op in de gevallen die de wet bepaalt en bovendien telkens als de openbare orde zijn tussenkomst vergt.

In alle betwistingen die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, kan het openbaar ministerie bij de arbeidsgerechten van de bevoegde minister of van de bevoegde openbare instellingen of diensten de nodige bestuurlijke inlichtingen vorderen. Daartoe kan het om medewerking verzoeken van de ambtenaren die door de bestuurlijke overheid belast zijn met het toezicht op de toepassing van de wettelijke en verordeninggebepalingen die bedoeld zijn in de artikelen 578 tot 583.

¹ Dat lid wordt ingevoegd bij artikel 3 van de wet van 22 december 1998 dat in werking treedt op een door de Koning te bepalen datum.

BASISTEKSTEN AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

A) Artikel 138 van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 138

Onverminderd de bepalingen van artikel 141 vordert het openbaar ministerie de toepassing van de strafwet, overeenkomstig de regels die de wet stelt.

[De territoriaal bevoegde procureur des Konings staat in voor de uitoefening van de strafvordering, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep, behalve voor de uitzonderingen bepaald door de wet.]

In burgerlijke zaken komt het openbaar ministerie tussen bij wege van rechtsvordering, vordering of advies. Het treedt ambtshalve op in de gevallen die de wet bepaalt en bovendien telkens als de openbare orde zijn tussenkomst vergt.

In alle betwistingen die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, kan het openbaar ministerie bij de arbeidsgerechten van de bevoegde minister of van de bevoegde openbare instellingen of diensten de nodige bestuurlijke inlichtingen vorderen. Daartoe kan het om medewerking verzoeken van de ambtenaren die door de bestuurlijke overheid belast zijn met het toezicht op de toepassing van de wettelijke en verordeninggebepalingen die bedoeld zijn in de artikelen 578 tot 583.

*Iedere betwisting in verband met de toepassing van artikel 583bis wordt meegedeeld aan het arbeidsauditoraat dat zal worden gehoord in zijn advies.*¹

Art. 583bis

Alleen de arbeidsrechtbank is bevoegd om te beslissen over iedere vraag over vorderingen tot vaststelling van de hoofdelijkheid tussen de opdrachtgever en de uitbuiters als bedoeld in artikel 2 van de wet van ... betreffende de bestrijding van het zwart werk, tot invoering van een financiële hoofdelijkheid tussen de opdrachtgevers en de aannemers of onderaannemers en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, zijn de sociale inspecteurs verplicht een proces-verbaal te maken.

¹ Art. 8 : Toevoeging van een lid.

TEXTES DE BASE

A) Article 138 du Code judiciaire

Art. 138

Sous réserve des dispositions de l'article 141, le ministère public exerce l'action publique selon les modalités déterminées par la loi.

[L'exercice de l'action publique, tant en instance qu'en appel, est, sauf les exceptions prévues par la loi assuré par le procureur du Roi territorialement compétent.]¹

Dans les matières civiles, il intervient par voie d'action, de réquisition ou d'avis. Il agit d'office dans les cas spécifiés par la loi et en outre chaque fois que l'ordre public exige son intervention.

Dans toutes les contestations qui relèvent de la compétence des juridictions du travail, le ministère public près les juridictions du travail peut requérir du Ministre ou des institutions ou services publics compétents les renseignements administratifs nécessaires. Il peut à cet effet requérir le concours des fonctionnaires chargés par l'autorité administrative compétente de contrôler l'application des dispositions légales et réglementaires prévues aux articles 578 à 583.

TEXTES DE BASE ADAPTÉS EN FONCTION DE LA PROPOSITION

A) Articles 138 et 583bis du Code judiciaire

Art. 138

Sous réserve des dispositions de l'article 141, le ministère public exerce l'action publique selon les modalités déterminées par la loi.

[L'exercice de l'action publique, tant en instance qu'en appel, est, sauf les exceptions prévues par la loi assuré par le procureur du Roi territorialement compétent.]

Dans les matières civiles, il intervient par voie d'action, de réquisition ou d'avis. Il agit d'office dans les cas spécifiés par la loi et en outre chaque fois que l'ordre public exige son intervention.

Dans toutes les contestations qui relèvent de la compétence des juridictions du travail, le ministère public près les juridictions du travail peut requérir du Ministre ou des institutions ou services publics compétents les renseignements administratifs nécessaires. Il peut à cet effet requérir le concours des fonctionnaires chargés par l'autorité administrative compétente de contrôler l'application des dispositions légales et réglementaires prévues aux articles 578 à 583.

*Toute contestation portant sur l'application de l'article 583bis est communiquée à l'auditorat du travail qui sera entendu en son avis.*¹

Art. 583bis

Le tribunal du travail connaît exclusivement de toute demande tendant à voir établir la solidarité entre le donneur d'ordres et l'exploiteur visé à l'article 2 de la loi du ... relative à la lutte contre le travail clandestin, instaurant une solidarité financière entre les donneurs d'ordres et les entrepreneurs ou sous-traitants et modifiant le Code judiciaire et la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, les inspecteurs sociaux ont l'obligation de dresser procès verbal.

¹ Cet alinéa est inséré par l'article 3 de la loi du 22 décembre 1998 qui entre en vigueur à une date à fixer par le Roi.

¹ Art. 8 : Ajout d'un alinéa.

B) Artikel 9 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie

Art. 9

De sociale inspecteurs hebben het recht waarschuwingen te geven, voor de overtreder een termijn te bepalen om zich in regel te stellen en processen-verbaal op te maken.

Deze processen-verbaal hebben bewijskracht tot het tegendeel bewezen is voor zover een afschrift ervan ter kennis wordt gebracht van de overtreder en, in voorkomend geval, van zijn werkgever, binnen een termijn van veertien dagen die een aanvang neemt de dag na de vaststelling van de overtreding. Wanneer de vervaldag, die in deze termijn is inbegrepen, een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag is, dan wordt deze verplaatst op de eerstvolgende werkdag.

Voor de toepassing van de termijn bedoeld in het vorig lid, vormen het geven aan de overtreder van een waarschuwing of het verlenen van een termijn om zich in regel te stellen geen vaststelling van de overtreding.

Bij het opmaken van de processen-verbaal kunnen de materiële vaststellingen verricht door de sociale inspecteurs van een inspectiedienst, met hun bewijskracht, gebruikt worden door de sociale inspecteurs van dezelfde dienst, van de andere inspectiediensten of door de ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van andere wetgevingen.

De vordering, ingesteld door de benadeelde partij die geen gebruik maakt van de mogelijkheid om de hoofdelijke veroordeling van de opdrachtgever en de uitbouter te verkrijgen, zal niet-ontvankelijk worden verklaard als voormelde vordering werd ingesteld nadat bij de bevoegde rechtbank een vordering tegen de uitbouter alleen werd ingesteld.²

B) Artikel 9 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie

Art. 9

De sociale inspecteurs hebben het recht waarschuwingen te geven, voor de overtreder een termijn te bepalen om zich in regel te stellen en processen-verbaal op te maken.

Deze processen-verbaal hebben bewijskracht tot het tegendeel bewezen is voor zover een afschrift ervan ter kennis wordt gebracht van de overtreder en, in voorkomend geval, van zijn werkgever, binnen een termijn van veertien dagen die een aanvang neemt de dag na de vaststelling van de overtreding. Wanneer de vervaldag, die in deze termijn is inbegrepen, een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag is, dan wordt deze verplaatst op de eerstvolgende werkdag.

Voor de toepassing van de termijn bedoeld in het vorig lid, vormen het geven aan de overtreder van een waarschuwing of het verlenen van een termijn om zich in regel te stellen geen vaststelling van de overtreding.

Bij het opmaken van de processen-verbaal kunnen de materiële vaststellingen verricht door de sociale inspecteurs van een inspectiedienst, met hun bewijskracht, gebruikt worden door de sociale inspecteurs van dezelfde dienst, van de andere inspectiediensten of door de ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van andere wetgevingen.

Bij de vaststelling van de misdrijven waarin wordt voorzien in de wet van ... betreffende de bestrijding van het zwart werk, tot invoering van een financiële hoofdelijkheid tussen de opdrachtgevers en de aannemers of onderaannemers en tot wijziging van het Grerechtelijk Wetboek en de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, zijn de sociale inspecteurs verplicht een proces-verbaal te maken.³

² Art. 9 : Toevoeging van een artikel 583bis.

³ Art. 10 : Toevoeging van een lid.

B) Article 9 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail

Art. 9

Les inspecteurs sociaux ont le droit de donner des avertissements, de fixer au contrevenant un délai pour se mettre en règle et de dresser des procès-verbaux.

Ces procès-verbaux font foi jusqu'à preuve du contraire pour autant qu'une copie en soit communiquée au contrevenant et, le cas échéant, à son employeur, dans un délai de quatorze jours prenant cours le lendemain du jour de la constatation de l'infraction. Lorsque le jour de l'échéance, qui est compris dans ce délai, est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est reporté au plus prochain jour ouvrable.

Pour l'application du délai visé à l'alinéa précédent, l'avertissement donné au contrevenant ou la fixation d'un délai pour se mettre en ordre n'emporte pas la constatation de l'infraction.

Lors de l'établissement des procès-verbaux, les constatations matérielles faites par les inspecteurs sociaux d'un service d'inspection peuvent être utilisées, avec leur force probante, par les inspecteurs sociaux du même service, des autres services d'inspection ou par les fonctionnaires chargés de la surveillance du respect d'autres législations.

La partie préjudiciée qui n'utilisera pas la possibilité d'obtenir la condamnation solidaire du donneur d'ordres et de l'exploiteur verra son action déclarée irrecevable si elle est diligentée postérieurement à une action introduite contre l'exploiteur seul devant la juridiction compétente.²

B) Article 9 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail

Art. 9

Les inspecteurs sociaux ont le droit de donner des avertissements, de fixer au contrevenant un délai pour se mettre en règle et de dresser des procès-verbaux.

Ces procès-verbaux font foi jusqu'à preuve du contraire pour autant qu'une copie en soit communiquée au contrevenant et, le cas échéant, à son employeur, dans un délai de quatorze jours prenant cours le lendemain du jour de la constatation de l'infraction. Lorsque le jour de l'échéance, qui est compris dans ce délai, est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est reporté au plus prochain jour ouvrable.

Pour l'application du délai visé à l'alinéa précédent, l'avertissement donné au contrevenant ou la fixation d'un délai pour se mettre en ordre n'emporte pas la constatation de l'infraction.

Lors de l'établissement des procès-verbaux, les constatations matérielles faites par les inspecteurs sociaux d'un service d'inspection peuvent être utilisées, avec leur force probante, par les inspecteurs sociaux du même service, des autres services d'inspection ou par les fonctionnaires chargés de la surveillance du respect d'autres législations.

À l'occasion de la constatation d'une des infractions prévues par la loi du ... relative à la lutte contre le travail clandestin, instaurant une solidarité financière entre les donneurs d'ordres et les entrepreneurs ou sous-traitants et modifiant le Code judiciaire et la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, les inspecteurs sociaux ont l'obligation de dresser procès verbal.³

² Art. 9 : Ajout d'un article 583bis.

³ Art. 10 : Ajout d'un alinéa.